

Opinia prawna dotycząca świadczenia usług zdrowotnych przez pielęgniarkę na podstawie umowy zlecenia w systemie powyżej 12 godzin na dobę

Warszawa, dnia 28 marca 2011r.

W przypadku świadczenia usług pielęgniarских/położniczych w ramach umowy o pracę w zakładzie opieki zdrowotnej, kwestie dotyczące czasu pracy zostały rozstrzygnięte w ustawie z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (tj. Dz. U. z 2007r. Nr 14, póź. 89 ze zm.) - art. 32g - art. 32l Dział I Przepisy wspólne rozdział 4 ustawy. W zakresie czasu pracy nie ma tu żadnego znaczenia status prawny danego zakładu, ponieważ powyższe przepisy dotyczą wszystkich zakładów opieki zdrowotnej tj. publicznych i niepublicznych. Art. 32i ust. 1 ustawy stanowi, że jeżeli jest to uzasadnione rodzajem pracy lub jej organizacją, w stosunku do pracowników zoz mogą być stosowane rozkłady czasu pracy, w których dopuszczalne jest przedłużenie wymiaru czasu pracy do 12 godzin na dobę, z zastrzeżeniem rygorów w zakresie stosowania skróconego czasu pracy w stosunku do pracowników zatrudnionych na niektórych, szczególnych stanowiskach pracy (radiolodzy, niewidomi, fizjoterapeuci i in. wyszczególnieni w art. 32g ust. 3 i 4). Ustawa o zoz-ach dopuszcza możliwość pełnienia dyżurów medycznych trwających do 24 godzin, wyłącznie przez pracowników, którzy są lekarzami lub posiadają wyższe wykształcenie i wykonują zawód medyczny w zakładzie opieki zdrowotnej przeznaczonym dla osób, których stan zdrowia wymaga udzielania całodobowych świadczeń zdrowotnych. Tak więc, co do zasady, czas pracy pielęgniarki/położnej może być wydłużony maksymalnie do 12 godzin na dobę i wyjątkowo w stosunku do pielęgniarki/położnej posiadającej wyższe wykształcenie do 24 godzin na dobę w ramach dyżuru medycznego.

Przedstawione powyżej przepisy o czasie pracy dotyczą wyłącznie osób zatrudnionych w oparciu o umowę o pracę. W przypadku świadczenia usług pielęgniarских/położniczych w ramach umowy zlecenia w zakładzie opieki zdrowotnej, zastosowanie mają przepisy kodeksu cywilnego, w szczególności w części dotyczącej zobowiązań, w tym art. 734 - 751 k.c. Regulacje kodeksu cywilnego nie odnoszą się do czasu dobowego, w jakim możliwe jest świadczenie usług. Umowa zlecenia jest umową starannego działania i zleceniobiorca „rozliczany” jest przez zleceniodawcę, poprzez dokonywanie oceny w zakresie staranności działania. Tak więc, teoretycznie rzecz biorąc, możliwe jest świadczenie usług pielęgniarских/położniczych w „systemie powyżej 12 godzin na dobę”. Jednakże pielęgniarka/położna zawierając umowę zlecenia na w/w warunkach, powinna wziąć pod uwagę własne predyspozycje do świadczenia usług w wydłużonym ponad 12 godzin na dobę czasie, co w konsekwencji przekłada się na ewentualne bezpieczeństwo pacjenta. Zwrócić

tutaj należy uwagę, że w przypadku umów cywilnoprawnych odpowiedzialność za wyrządzone szkody pielęgniarka/położna ponosi do pełnej wysokości.

Czy pielęgniarka, która ma zawartą umowę z NFZ na świadczenia pielęgniarki POZ, może podpisać umowę o podwykonawstwo z pogotowiem ratunkowym na nocną i świąteczną opiekę zdrowotną?

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2008r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.) w art. 132 ust. 3 stanowi, że nie można zawrzeć umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z lekarzem, pielęgniarką, położną, inną osobą wykonującą zawód medyczny lub psychologiem, jeżeli udzielają oni świadczeń opieki zdrowotnej u świadczeniodawcy, który zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z Funduszem. Natomiast art. 55 ust. 3 ww. ustawy zawiera ustawowy obowiązek zawarcia przez wojewódzki oddział Funduszu odrębnej umowy na świadczenia nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej.

§ 2 ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (OWU) stanowiących załącznik do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 6 maja 2008 r. w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 81, poz. 484) obejmuje zamknięty katalog rodzajów umów zawieranych przez NFZ, w tym umowy w rodzaju podstawowa opieka zdrowotna (POZ). Pomimo, iż rozporządzenie nie wprowadza odrębnej kategorii umowy w zakresie świadczenia nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej, stwierdzić należy, iż jest to odrębna umowa, usankcjonowana przepisami prawa o randze ustawowej.

Niejako kontynuację odrębności ww. umów stanowią przepisy § 6 ust. 1 i ust. 4 OWU, w myśl których świadczenia udzielane są osobiście przez osoby wykonujące zawody medyczne lub inne osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje i uprawnienia do udzielania świadczeń opieki zdrowotnej w określonym zakresie lub określonej dziedzinie medycyny, zgodnie z załącznikiem do umowy. Natomiast osoby, o których mowa w ust. 1, w czasie wyznaczonym do udzielania świadczeń w harmonogramie pracy, nie mogą udzielać świadczeń:

- 1) w innej jednostce organizacyjnej u tego samego świadczeniodawcy;
- 2) u innego świadczeniodawcy.

Pielęgniarka zawierająca umowę z oddziałem wojewódzkim Funduszu w zakresie POZ zobowiązuje się zapewnić dostępność do świadczeń w miejscu ich udzielania od poniedziałku do piątku, w godzinach pomiędzy 8:00 a 18:00, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy, zgodnie z harmonogramem pracy świadczeniodawcy. Powyższy wymóg wynika z pkt 2 ppkt 1 Części I załącznika nr 2 „Wykaz świadczeń gwarantowanych pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej oraz warunki ich realizacji” do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2009r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 139, poz. 1139 ze zm.). Powyższe regulacje powołane zostały w § 17 zarządzenia Nr 74/2010/DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 1 grudnia 2010 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów o udzielanie świadczeń w rodzaju: podstawowa opieka zdrowotna, zmienionego zarządzeniem Nr 87/2010/DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 29 grudnia 2010 r.

Świadczeniodawca zawierający umowę z oddziałem wojewódzkim Funduszu w zakresie świadczenia nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej zobowiązany jest natomiast realizować świadczenia w godzinach od 18:00 do 8:00 dnia następnego oraz w soboty, niedziele i dni ustawowo wolne od pracy w godzinach od 8:00 danego dnia do 8:00 dnia następnego. Taki sam wymóg zawarty jest w § 2 ust. 1 pkt 2 Zarządzenia Nr 85/2010/DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 23 grudnia 2010

r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju podstawowa opieka zdrowotna w zakresie nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej.

Zestawienie zakresów obu rodzajów umów wskazuje na intencje ustawodawcy, którego celem było zapewnienie ubezpieczonym całodobowej opieki zdrowotnej. Obie umowy uzupełniają się nawzajem. Zawarty w art. 132 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych zakaz zawierania umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z lekarzem, pielęgniarką, położną, inną osobą wykonującą zawód medyczny lub psychologiem, jeżeli udzielają oni świadczeń opieki zdrowotnej u świadczeniodawcy, który zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z Funduszem odnosi się, w moim przekonaniu, do takiego samego rodzaju i zakresu umowy, a nie do wszelakich umów zawieranych pomiędzy Funduszem a świadczeniodawcami i ich podwykonawcami.

Uprawnionym zatem jest stanowisko, że pielęgniarka, która ma zawartą umowę z NFZ na świadczenia pielęgniarki POZ, może podpisać umowę o podwykonawstwo z pogotowiem ratunkowym na nocną i świąteczną opiekę zdrowotną, ponieważ nie zachodzi w takim przypadku żadna kolizja, jako że są to dwa, ustawowo rozłączne zakresy świadczeń, uregulowane różnymi przepisami prawa i różnymi rodzajami umów zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Iwona Choromańska
Radca prawny NRPiP